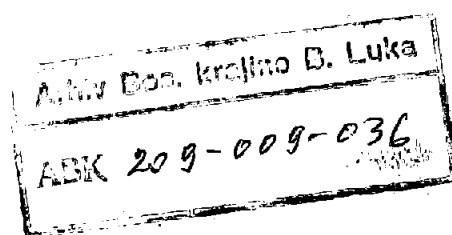

ARHIV BOSANSKE KRAJINE - BANJALUKA

VIDOVIĆ VELJKO

SJEĆANJE NA ŠKOLSKJE DANE S KARLOM ROJCOM

U decembru 1925. godine došao sam u Banjaluku da nastavim školovanje u započetom prvom razredu građanske škole. Upisao sam se u građansku školu u Bugojnu, ali je došlo do premještanja oca u Banjaluku. Bio sam prvi muškarac, djak ove škole u Banjaluci. Naime, uslijedilo je reorganizovanje bivše Više djevojačke škole u Banjaluci u smislu njenog pretvaranja u građansku školu. Nalazila se u današnjoj Aleji JNA. U istoj zgradi u produžetku bila je Sokolana, odnosno danas Kino "KOZARA".

U isti razred građanske škole početkom 1926. godine došlo je još nekoliko dječaka, među njima i Karlo Rojc. Sjećam se da su tada u razred došli Srdjan Zarić, Lazar Praštalo, Branko Petrović i Drago Krizmanić. Ovaj posljednji u toku II svjetskog rata bio je u Banjaluci ustaški agent. Dolaskom ovih dječaka nisam bio jedini muškarac u školi. Većina od njih prešla je tada iz Realne gimnazije. Odmah po dolasku Karla Rojca su smjestili da sjedi sa mnom u školskoj klupi. Tako smo se i upoznali i zbližili. Karlo je bio odličan poznavalac istorije, razumije se za naše djačke uslove, jer je volio ne samo predmet nego i istorijske knjige. Kako je mnogo čitao. Naročito su ga privlačili istorijski romani. Prosto je gutao sveono što je mogao naći iz istorije, od običnih knjiga i studija pa do raznih istorijskih romana. Međutim, slabo je učio matematiku, jer ga uopšte nije interesirala. Zbog mnogih praznina iz nastave ovog predmeta, bilo mu je teško da prati nastavu matematike. Pošto sam imao odličnu ocjenu iz matematike, ja sam mu pomagao da savladava pojedine nastavne jedinice

a on mi je pomagao da savladavam nastavne jedinice iz istorije. Na taj način smo se dopunjavali. Iz tih razloga vrlo je često dolazio do naše kuće, a ja sam skoro svakodnevno išao do njegove. Lični mu je hobi bio da se bavi golubarstvom. Uzgajao je rasne golubove različitih vrsta. Poklonio mi je 5-6 pari rasnih golubova da bih se i ja mogao baviti golubarstvom. Kao dobar golubar poznavao je i vrste i osobine pojedinih vrsta golubova kao da je studirao biologiju. Međutim, on golubove nije uzgajao da bi ih prodavao, već da bi upražnjavao svoj lični hobi. Sjećam se da je neke golubove poklanjao i nekim drugim svojim drugovima.

Karlo je bio fizički veoma lijepo građen.

Volio je da se bavi sportom, ali ga je najviše interesirao boks. Premda je među nama učenicima bio fizički najjači, nikada posebno nije isticao svoju fizičku snagu. Mi smo se njemu divili zbog takve fizičke konstitucije i meni je posebno imponovalo da se s njim družim.

Uvijek je bio spreman da učini uslugu i da ono što ima, podijeli s drugovima. Naročito je volio i cijenio drugarstvo i moralne kvalitete po-našanja drugova. Smetala mu je svaka nepravda, uključujući naročito međuljudska vredjanja. Često je govorio da odnosi u društvu počivaju na nepravdi i na iskorištavanju jednih od strane drugih. Na tome je, kako je on često isticao, bila bazirana cijela dosadašnja istorija. Jedni su bili nadređeni drugima i s time bili u mogućnosti da ih iskorišćavaju. Na toj osnovi, govorio je on, i u kapitalizmu bogati iskorištavaju siromašne. Stekao sam utisak da je to bio plod njegovog proučavanja istorije, a i da ga je to vuklo da istoriju još više i šire proučava.

Porodica njegovog oca Rudolfa bila je radnička.

Njegov je otac, kao radnik, jedini radio i privredjivao, tako da su živjeli skromno. Međutim, uvijek su bili spremni da počaste Karla i njegove

Karlo je otišao u Pomorsku akademiju. S njim sam se ponovno sreo tek poslije njegovog puštanja s roblja na slobodu. Mislim, da je to bilo oko 1938. ili 1939. godine. Znam samo da se od dolaska Karla u Banjaluku s njim naročito družio moj brat Lazo Vidović (kasnije general JNA). Lazo je prosto htio da bude stalno s Karlom. Iz pojedinih razgovora znam da je Karlo Rojc oko sebe okupljao omladinu sa područja Bojića hana, Rosulja, Pilane i predgrađa. Bilo je to društvo u koje su bili Karlo Rojc, Milan Radman i mnogi drugi. Međutim, nije mi bio poznat politički rad Karla Rojca iz tog vremena, ali znam da je često dolazio u Radnički dom sve dok iz Banjaluke nije otišao u Slavonski Brod.

Banjaluka, 24. jula 1978. godine

(Vidović Veljko)

